

งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อเปลี่ยนจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรผสมผสาน สามารถมีรายได้ตลอดทั้งปีและการพัฒนาที่ดินอย่างยั่งยืน

ถอดบทเรียนจาก นายบอว์ พิมสารี
หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าคาย ตำบลห้วยเฮี้ย
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ลักษณะพื้นที่

พื้นที่ทำการเกษตรประกอบด้วย 2 ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินวังไห (Wi) และ ชุดดินเพชรบูรณ์ (Pe) ซึ่งชุดดินทั้ง 2 ชุดดินเป็นดินลึกลับ สภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ดินถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5)

การดำเนินการ

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินเดิม พื้นที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตรโดยไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยวเป็นเวลานาน จึงทำให้สูญเสียทรัพยากรดิน สูญเสียหน้าดินที่มีธาตุอาหารพืชและอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงส่งผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตรและรายได้

ในปี 2558 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก จึงได้ส่งเสริมการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การใช้ประโยชน์หญ้าแฝก และการปรับปรุงบำรุงดิน หมอดินอาสาได้ตัดสินใจร่วมโครงการกับสถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก เพื่อพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ของตนเอง จนปัจจุบันพื้นที่นั้นสามารถทำการปลูกพืชแบบผสมผสานได้หลากหลาย ได้แก่ พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ และเลี้ยงปลา เนื่องจากมีการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยใช้มาตรการวิธีกลและวิธีพืช มีแหล่งกักเก็บน้ำ ไม่มีการเผาเศษวัชพืช ลดการใช้สารเคมี และมีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีความมั่นคงในอาชีพสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้คุ้มค่าและยั่งยืน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น จากผลสำเร็จที่เกิดขึ้นดังกล่าว สร้างความสนใจให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง

การดำเนินการปรับเปลี่ยนพื้นที่สร้างรายได้

1. มีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำทั้งวิธีพืชและวิธีกล ได้แก่ คันดินเบนน้ำ ชันบันไดดิน บ่อตักตะกอนดิน และปลูกหญ้าแฝก สามารถป้องกันการชะล้างการพังทลายของดิน หน้าดินถูกชะล้างลดลง ช่วยรักษาธาตุอาหารในดินทำให้ดินคงความอุดมสมบูรณ์ คุณภาพดินดี

2. มีการใช้สารอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ น้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง เพื่อลดการใช้สารเคมี ไม่เผาเศษวัชพืช และไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ทำให้ดินสมบัติทางชีวภาพของดินดีขึ้นเหมาะสมต่อการทำการเกษตร และพัฒนาเป็นเกษตรอินทรีย์ในอนาคต

3. มีการปรับปรุงดินโดยใช้พืชปุ๋ยสด ได้แก่ ปอเทือง มีการปลูกปอเทืองเพื่อเป็นปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดินทุกปี

4. มีการอนุรักษ์น้ำ ใช้ประโยชน์จากน้ำให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการกักเก็บน้ำไว้ในบ่อน้ำที่ขุดไว้

5. มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน หมุนเวียนในพื้นที่ โดยมีการวางแผนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิตให้คุ้มค่ากับการลงทุน

